

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

ПЕКОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(жалба по. 50358/99)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

30 март 2006

ОКОНЧАТЕЛНО

30/06/2006

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Пеков срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), на заседание в състав:

Г-н К.Л. РОЗАКИС, *Председател*,

г-жа Ф. ТУЛКЕНС,

г-н П. ЛОРЕНЦЕН,

г-жа Н. ВАЖИЧ,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н А. КОВЛЕР,

г-н К. ХАДЖИЕВ, *съдиш*,

и г-н С. КУЕСАДА, *Зам. секретар на отделението*,

След като се оттегли на заседание на 9 март 2006,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (но. 50358/99) срещу Република България, заведена в Съда на основание на Член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от българския гражданин, г-н Румен Генков Пеков (“жалбоподател”) на 1 март 1999.

2. Жалбоподателят е представляван от г-жа Т. Крумова, адвокат, практикуващ в София. Българското правителство (“Правителството”) е представлявано от своя агент- г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. На 8 септември 2003 Съдът реши да извести жалбата на Правителството. Съгласно разпоредбите на Член 29 § 3 от Конвенцията той реши да разгледа едновременно жалбата по допустимост и по същество.

4. На 21 март 2005 Съдът реши да извести Правителството за допълнителното оплаквано по отношение на продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателят е роден през 1959 и по последната информация, получена от него, живее в Бургас.

6. През 1993 жалбоподателят става председател на борда на кредитно-спестовен кооператив (популярна банка) – „Популярна банка- Пеков”- със седалище в Бургас.

7. През 1994 жалбоподателят става председател на борда на Съюза на популярните банки със седалище в Бургас.

A. Наказателно производство срещу жалбоподателя

8. На неконкретизирана дата в средата на 1995 срещу жалбоподателя е открито наказателно производство във връзка с неговите задължения като председател на борда на Популярна банка „Пеков”.

9. На 15 август 1995 следствените власти искат от Несебърски районен съд да запорира някои активи, собственост на жалбоподателя и на Популярна банка „Пеков” с цел да се осигури конфискацията в случай, че жалбоподателят е осъден. В решение от 21 август 1995 Несебърски районен съд уважава искането.

10. На 25 август 1995 следовател от Бургаска окръжна следствена служба запорира и друго имущество, собственост на Популярна банка „Пеков”.

11. На 29 август 1995 срещу жалбоподателя са повдигнати обвинения, че жалбоподателят е извършвал банкова дейност без необходимото разрешително в нарушение на Член 252 § 2 от Наказателния кодекс (“НК”).

12. На 3 януари 1996 срещу жалбоподателя са повдигнати нови обвинения. Твърди се, че той е присвоил незаконно 65,000,000 стари български лева (BGL) от депозитите в Популярна банка- Пеков, в нарушение на Член 203 § 1 от НК.

13. Изглежда, че на 4 януари, 30 и 31 юли, 17 и 23 септември, 17 и 22 октомври, 4 ноември и 6, 9, 10 и 15 декември 1996, 14 и 18 януари, 20 и 28 февруари, 20 март и 4 и 7 август 1997 са разпитани свидетели. На неконкретизирана дата е изготвен счетоводен експертен доклад.

14. На 4 февруари 1998 жалбоподателят е обвинен отново на основание Член 202 § 2, 219 § 1, 252 § 2 и 282 § 2 от НК.

15. На 7 юли 1998 Бургаска окръжна прокуратура решава да оттегли обвиненията по Член 203 § 1 и 219 § 1 от НК. На 15 декември 1998 нейното решение е отменено от Бургаска апелативна прокуратура в частта му относно обвиненията по Член 219 § 1 от НК и го потвърждава в частта му относно обвиненията по Член 203 § 1 от НК.

16. На 10 юли 2001 срещу жалбоподателя са повдигнати нови обвинения на основание Членове 201, 202 §§ 1 и 2, 219 § 1, 252 §§ 1 и 2, и 282 § 2 от НК.

17. На 18 декември 2001 обвиненията срещу жалбоподателя отново са изменени и включват точки по Членове 201, 202 §§ 1 и 2, 219 § 1, 252 §§ 1 и 2, и 282 § 2 от НК.

18. На 3 юли 2003 срещу жалбоподателя са повдигнати нови обвинения на основание на Членове 202 § 2, 219 § 4, 252 § 2 и 282 § 2 от НК.

19. На 8 юли 2003 Бургаска окръжна прокуратура предава обвинителен акт срещу жалбоподателя на Бургаски окръжен съд.

20. Първото заседание, насрочено за 27 октомври 2003, е отложено по искане на жалбоподателя, който представя болничен лист, че е болен и не може да присъства и твърди, че в изпратеното му копие от обвинителния акт липсват страници. Друга причина за отлагането била, че повечето от свидетелите на обвинението не се явяват.

21. Заседание, насрочено за 12 януари 2004, е отложено поради неявяване на няколко свидетели. Съдът разпорежда да се изготви нов експертен счетоводен доклад от три вещи лица.

22. Заседанието, насрочено за 5 април 2004 не се състояло, защото експертният счетоводен доклад все още не бил готов и някои от свидетелите отсъствали. Съдът глобява някои от неявилите се свидетели и разпорежда принудителното им довеждане на следващото заседание.

23. На следващото изслушване, проведено на 12, 13 и 14 юли 2004, жалбоподателят иска делото да бъде върнато за коригиране на твърдени процедурни грешки, допуснати по време на предварителното следствие. Молбата е отхвърлена. Съдът изслушва жалбоподателя и около петнадесет свидетели. Обаче, поради отсъствие на някои свидетели, съдът отлага делото. Той дава възможност на страните да зададат на вещите лица допълнителни въпроси.

24. На 15 ноември 2004 е проведено заседание. Съдът изслушва няколко свидетели, но много други отсъстват и той отлага делото.

25. Заседание, насрочено за 7 февруари 2005 е отложено по молба на жалбоподателя, който представя болничен лист, че е болен и не може да присъства.

26. На 25 април 2005 е проведено заседание. Съдът изслушва няколко свидетели. Обвинението заявява, че някои от сумите, за които се твърди, че са присвоени незаконно и са похарчени от жалбоподателя, са вписани погрешно в обвинителния акт поради грешка в изчисленията. В отговор жалбоподателят представя тезата, че коригирането на грешките в обвинителния акт представлява изменение на обвиненията срещу него и иска отлагане, за да подготви защитата си. Съдът се съгласява и отлага делото за 27 април 2005.

27. На 27 април 2005 съдът изслушва един свидетел и отлага делото по искане на жалбоподателя като постановява, че с оглед обемните писмени доказателства, той трябва да получи повече време, за да

подготви защитата си след изменението на обвиненията, въпреки че това изменение се състояло само от корекция на грешка в сумите, отбелязани в обвинителния акт.

28. По последна информация от страните (10 май 2005) наказателното производство срещу жалбоподателя все още е висящо пред Бургаски районен съд; за 20 юни 2005 е насрочено заседание.

В. Задържане под стража и домашен арест на жалбоподателя

29. На 29 август 1995, когато жалбоподателят е обвинен за първи път, следователят, работещ по делото му нарежда да заплати гаранция в размер на BGL 500,000. Жалбоподателят обжалва пред Бургаска районна прокуратура като заявява, че тази сума е твърде голяма и той не може да я плати. В решение от 11 септември 1995 Бургаска районна прокуратура отхвърля жалбата, обосновавайки се, че той притежава достатъчно имущество и че сумата е основателна с оглед тежестта на твърдяното деяние, извършено от него. При обжалванията на жалбоподателя това решението е потвърдено от Бургаска окръжна прокуратура, но по-късно, на 28 ноември 1995 г е изменено от Главна прокуратура, която намалява размера на гаранцията на BGL 250,000.

30. На 3 януари 1996, когато повдига нови обвинения за незаконно присвояване на средства срещу жалбоподателя, следователят от Бургаска окръжна следствена служба, която отговаря за делото, разпорежда задържане под стража. Тя отбелязва без да дава допълнителни детайли, че твърдяното престъпление, в което е обвинен е изключително сериозно и че има опасност той да застраши разследването. Решението на следователя е потвърдено от прокурор от Бургаска окръжна прокуратура още същия ден.

31. При обжалването на жалбоподателя, на 5 януари 1996 Бургаска окръжна прокуратура решава да го освободи под гаранция като се позовава на лошото му здравословно състояние, което изисква специално медицинско лечение. Изглежда, че жалбоподателят е заплатил гаранцията от BGL 250,000 същия ден и е освободен.

32. На 6 май 1996 следователят, натоварен с делото на жалбоподателя отново разпорежда задържането му под стража. Тя се аргументира с неговото неявяване за разпит, въпреки че е надлежно призован на 26 март 1996. Освен това, на 2, 3 и 4 април 1996 се оказало невъзможно да го открият на посочения от него адрес в София. Жалбоподателят също не се е явявал на отчет пред Бургаска окръжна следствена служба всеки втори четвъртък на месеца, както е разпоредено от следователя. По тази причина, би могло да се заключи, че той не се е явил без да има основателна причина и, следователно, задържането му под стража е необходимо. Това решение е потвърдено от прокурор от Бургаска окръжна прокуратура на 16 май 1996.

33. През май и юни 1996г. полицията провежда най-напред местно, а после национално издирване на жалбоподателя.

34. На 5 юли 1996 жалбоподателят е арестуван. Констатирано е, че на 16 май 1996 той е променил адреса си без да уведоми следствените власти.

35. Жалбоподателят обжалва задържането си под стража пред Бургаска окръжна прокуратура. В становището си следователят, натоварен с делото, заявява, че задържането му под стража е било задължително поради повдигнатите срещу него обвинения за “тежко умишлено престъпление” и че няма основания да се прилагат изключенията, предвидени по алинея 2 на Член 152 от Наказателно-процесуалния кодекс (“НПК”).

36. На 6 август 1996 Бургаска окръжна прокуратура потвърждава решението за задържане на жалбоподателя под стража. Тя се произнася, че той не е уведомил отговорния за делото следовател за промяната на адреса и не се е явил за отчет пред Бургаска окръжна следствена служба на няколко дати въпреки указанията в този смисъл. От друга страна, здравословното състояние на жалбоподателя не изисквало освобождаването му. Предвид на това и на факта, че срещу жалбоподателя е повдигнато обвинение по 203 § 1 от НК, т.е. сериозно умишлено престъпление, задържането му е било основателно.

37. При обжалването на жалбоподателя Главна прокуратура потвърждава това постановление на 13 септември 1996.

38. През следващите месеци жалбоподателят преминава лечение в болницата към затвора и неколкократно е преглеждан от лекари.

39. На 2 октомври 1996 Бургаска окръжна прокуратура решава да го освободи от следствени арест и да го постави под домашен арест. Тя се произнася, че задържането му под стража би могло да има необратимо негативно влияние върху здравето му. Опитите за лечение в болницата към затвора се оказали безуспешни, а състоянието му изисквало незабавно специализирано болнично решение.

40. На 10 октомври 1996 жалбоподателят информира следователя, натоварен с делото, че трябва да бъде приет за лечение в София. Той информира следователя за адреса си в София и се задължава да се явява пред Бургаска окръжна следствена служба всеки втори и четвърти четвъртък на месеца.

41. На 4 февруари 1998 и 10 юли и 18 Декември 2001 отговорният за делото на жалбоподателя следовател потвърждава задържането му под домашен арест по свое усмотрение, без да представи мотиви.

42. По време на периода, в който жалбоподателят е под домашен арест той неколкократно променя адреса си по здравословни причини и поради трудностите при намиране на работа като всеки път уведомява следователя, отговорен за делото по пощата.

43. Жалбоподателят е освободен от домашен арест на 3 юли 2003.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Обвиненията, предявени на жалбоподателя по времето на предварителния арест и домашния арест

44. Член 201 от НК определя като престъпление, ако длъжностно лице или управител присвои лични или обществени фондове, които са в негово притежание в професионалното му качество, или които са му поверени за съхранение или управление. Член 202 § 2 (1) от НК, в редакцията му в сила към релевантното време предвижда наказание лишаване от свобода между три и петнадесет години, ако присвоените средства са в големи размери. Ако присвоените средства са в особено големи размери и делото е с особена тежест, наказанието варира между десет и тридесет години лишаване от свобода (Член 203 § 1 от НК, в редакцията му в сила към релевантното време).

45. Член 219 § 1 от НК квалифицира като престъпление, ако длъжностно лице или управител не положи достатъчно грижи за ръководенето или стопанисването на повереното му имущество и от това последва значителна повреда, унищожение или разпиляване на имуществото или други значителни щети на предприятието или на стопанството. По релевантното време е можело да се наложи наказанието от до три години лишаване от свобода.

46. Член 252 § 1 от НК определя като престъпление, *inter alia*, извършването на банкови сделки без необходимото разрешително. Алинея 2 от този Член, в редакцията му в сила през релевантния период предвижда, че ако деецът е получил значителни неправомерни доходи от това, може да се наложи наказание между една и шест години лишаване от свобода.

47. Член 282 § 1 от НК определя като престъпление, ако длъжностно лице или управител злоупотреби, *inter alia*, със своите права или власт с цел да набави за себе си или за друго облага или да причини другиму вреда и ако от това могат да настъпят немаловажни последици. Алинея 2 от този Член, в редакцията му в сила към материалното време предвижда, че ако вредните последици са значителни, наказанието варира между една до осем години лишаване от свобода.

В. Досъдебно задържане

1. Правомощия за разпореждане на досъдебно задържане

48. Към релевантното време и до реформата на НПК от 1 януари 2000, задържаните са изправяни пред следовател, който решавал дали той или тя трябва да бъдат задържани под стража. Решението на

следователя е подлежало на потвърждаване от прокурор. Ролята на следователите и прокурорите според българското законодателство е описана в параграфи 25-29 от решението на Съда по делото *“Николова срещу България”* ([GC], no. 31195/96, ЕСПЧ 1999-II).

2. Правни критерии и практика по отношение на изискванията и основанието за досъдебно задържане

49. Релевантните разпоредби на НПК и релевантната съдебна практика на Върховния съд на България са обобщени в параграфи 38 и 39 от решението на Съда по делото *“Шишков срещу България”* (no. 38822/97, ЕСПЧ 2003-I (извадки)).

С. Домашен арест

50. Обобщение на релевантното вътрешно право може да бъде открито в параграфи 51-55 от решението на Съда по делото *“Вачев срещу България”* (no. 42987/98, ЕСПЧ 2004-VIII (извадки)).

Д. Съдебен преглед на досъдебното задържане

51. Разпоредбите, които ръководят съдебния преглед на досъдебното задържане по времето, когато жалбоподателят е задържан са обобщени в параграфи 72-76 от решението на Съда по делото *“Асенов и други срещу България”* (решение от 28 октомври 1998, Доклади на окончателни и преходи решения 1998-VIII) и параграфи 33-36 от решението на съда по делото *“Николова”* (цитирано по-горе).

52. Член 152а от НПК, влязъл в сила през август 1997 и в сила до края на 1999 гласи следното:

Съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство като мярка за неотклонение и следствен арест

“1. На задържания незабавно се осигурява възможност да подаде искане пред [компетентен съд] срещу [наложеното задържане под стража]. [искането се завежда] до седем дни след [налагането на мярката задържане под стража]. Съдът разглежда искането в открито заседание, на което [задържаният] е призован. Заседанието се провежда до три дни след получаване на жалбата в съда.

2. Искането на обвиняемия се прави чрез съответния орган, разпоредил задържането

3. Определението на съда не подлежи на жалба и протест...”

Е. Решение No. 1 от 1997 на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд

53. На 21 март 1997 Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд реши да поиска от Конституционния съд да се произнесе относно съвместимостта на Член 152 от НПК, ръководещ досъдебното задържане с, *inter alia*, Член 5 от Конвенцията. Той се обосновава, че по силата на Член 5 § 4 от Конституцията, Конвенцията е инкорпорирана в българското право и че, следователно, всички законови разпоредби трябва да са в съответствие с нея. Той също заявява, че при произнасянето по дела, заведени пред тях, българските съдилища трябва да отчитат съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (опред. № 1 от 21 март 1997 г. по н.д. № 1/ 1997 г. на ОСНК на ВКС).

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 5 §§ 3 И 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

54. Жалбоподателят се оплаква, че при ареста той не е изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции съгласно изискването на Член 5 § 3 от Конвенцията. Той също се оплаква, че е задържан под стража независимо от липсата на релевантни и достатъчни основания, които оправдават неговото задържане и в нарушение на същата разпоредба. Член 5 § 3 гласи:

“Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1(с) на този член трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции, и има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.”

55. Жалбоподателят също се оплаква, че в противоречие на Член 5 § 4 от Конвенцията, той не е могъл да получи всеобхватен съдебен преглед на неговото досъдебно задържане и че не е имал възможност да предприеме производство, с което да се реши законността на домашния му арест. Член 5 § 4 предвижда следното:

“Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице..”

A. Допустимост

1. Твърдяно неспазване на шестмесечния срок по Член 35 § 1 от Конвенцията

56. Правителството твърди, че оплакванията на жалбоподателя относно неговото задържане под стража са внесени след изтичането на шестмесечния срок по Член 35 § 1 от Конвенцията. То изтъква, че жалбоподателят е бил задържан под арест между 3 и 5 януари 1995 и по-късно- между 5 юли и 2 октомври 1996, докато жалбата пред Съда е заведена в Регистратурата на Съда на 23 юни 1999.

57. Жалбоподателят отговаря, че в положението му не е настъпила промяна на 2 октомври 1996, когато е освободен от ареста и е поставен под домашен арест, тъй като той все още е бил лишен от свободата си. Лишаването му от свобода е било продължителна ситуация, която е приключила чак на 1 януари 2000, когато влизат в сила измененията на НПК. Той е подал жалбата си доста преди това.

58. В началото Съдът отбелязва, че жалбоподателят първоначално е задържан под стража на 3 януари 1996 и е освободен под гаранция два дни по-късно- на 5 януари 1996 (виж параграфи 30 и 31 по-горе). Не подлежи на съмнение, че лишаването от свобода е приключило над шест месеца преди подаването на жалбата му на 1 март 1999 и следователно не следва да се вземе предвид.

59. Съдът също отбелязва, че жалбоподателят е арестуван за втори път на 5 юли 1996 и е задържан в следствения арест. На 2 октомври 1996 той е освободен от ареста и е поставен под домашен арест, който в крайна сметка е отменен на 3 юли 2003 (виж параграфи 34, 39 и 43 по-горе).

60. Съдът отбелязва, че оплакванията на жалбоподателя на основание на Член 5 §§ 3 и 4 от Конвенцията са относно определени твърдени несъвършенства на релевантните разпоредби на НПК в сила към релевантния период така както са тълкувани от компетентните власти и са прилагани към него, което е довело до продължителна ситуация, срещу която не е имало налични вътрешноправни средства за защита. Според утвърдената практика на органите на Конвенцията, когато не съществува вътрешноправно средство за защита, шестмесечният срок започва от датата на акта, за който се твърди, че представлява нарушение на Конвенцията. В случай на продължителна ситуация той тече от края на въпросната ситуация (виж при другите власти- *Agrotexim Hellas S.A. and Others v. Greece*, no. 14807/89, решение на Комисията от 12 февруари 1992, Решения и доклади 72, стр. 148). В това дело изменението на релевантните разпоредби на НПК в сила от 1 януари 2000 предхождало вдигането на домашния арест на жалбоподателя на 3 юли 2003. Фактът, че междуременно формата на лишаване от свобода на жалбоподателя се е изменила от

задържане под стража в домашен арест, който също попада в обхвата на Член 5 (виж *Mancini v. Italy*, no. 44955/98, § 17, ЕСПЧ 2001-IX; горещитирания *Вачев*, §§ 64 и 70; и *Николова срещу България (No. 2)*, no. 40896/98, §§ 60 и 74, 30 септември 2004) – не изглежда релевантен, тъй като не поставя край на твърдените нарушения на Член 5 § 3 относно факта, че жалбоподателят не е изправен пред съдия при ареста и основателността на лишаването му от свобода, и на Член 5 § 4 относно наличността на всеобхватен съдебен преглед на същото. Обаче, Съдът ще отчете разликите между различните форми на лишаване от свобода на жалбоподателя, когато разглежда съществуването на оплакванията му.

61. Следователно, възражението на Правителството следва да бъде отхвърлено дотолкова доколкото то се отнася за лишаването на жалбоподателя от свобода след 5 юли 1996.

2. Твърдяно неизчерпване на вътрешноправните средства за защита

62. Правителството също така твърди, че жалбоподателят не се е възползвал от наличните вътрешноправни средства за защита по отношение на оплакването му по Член 5 § 4 от Конвенцията за липсата на съдебен преглед на неговия домашен арест. То поддържа твърдението, че според българската конституция международните договори, включително Конвенцията, са част от вътрешното право и имат приоритет пред онези разпоредби от същото, които са в противоречие с тях. Все по-често българските съдилища се позовават на Конвенцията при решаване на заведените пред тях дела. Като пример Правителството цитира решение No. 1 от 1997 на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд, в което той се е произнесъл да отнесе разпоредба на НПК към Конституционния съд, защото счита, че тя противоречи на Член 5 от Конвенцията. По този начин жалбоподателят би могъл да сезира съда като се позове направо на Конвенцията. Съдът е щял да бъде длъжен по силата на самата Конвенция, да разгледа и да се произнесе по молбата му за освобождаване. Освен това, жалбоподателят е можел да се позове *mutatis mutandis* на Член 152а от НПК, който предвижда съдебен контрол на задържането в очакване на процеса.

63. Жалбоподателят отговаря, че въпросът относно изчерпването на вътрешноправните средства за защита е тясно свързан със съществуването на жалбата. Той приканва Съда да последва отсъждането си по делото на *Вачев* (горещитиран) и да постанови, че през релевантното време българското право не е предоставяло правни средства за защита срещу домашен арест.

64. Съдът е на мнение, че въпросът с изчерпване на вътрешноправните средства за защита по отношение на оплакванията

на основание на Член 5 § 4 от Конвенцията се свързва неминуемо със съществуването на такива оплаквания. Следователно, за да се избегне предрешаването на последните, двата въпроса трябва да се разгледат заедно. Съответно, Съдът постановява, че въпросът с изчерпване на вътрешноправните средства за защита трябва да бъде обединен със същността (виж *Öcalan v. Turkey* (реш.), по. 46221/99, 14 декември 2000; и *Вачев срещу България* (реш.), по. 42987/98, 19 юни 2003).

3. Решение на Съда по допустимостта

65. В заключение, Съдът констатира, че тези оплаквания не са явно необосновани по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията, нито са недопустими на други основания. Следователно, трябва да бъдат обявени за допустими.

В. Съществуването

1. Твърдяно нарушение на правото на изправяне пред съдия или длъжностно лице, упълномощено от закона да упражнява съдебна власт по смисъла на Член 5 § 3

66. Жалбоподателят приканва Съда да се придържа към преценката си на релевантното право, направена по делото на *Николова* (цитирано по-горе).

67. Правителството се съгласява, че по времето на ареста на жалбоподателя релевантните разпоредби на НПК не са били в съответствие с изискванията на Член 5 § 3.

68. Съдът отбелязва, че в предходни решения относно системата за задържане и домашен арест в очакване на процеса, така както е съществувала в България до 1 януари 2000, той е констатирал, че нито следователите, пред които са довеждани обвиняемите, нито прокурорите, които одобрявали заповедите за задържане и заповедите за поставяне на лице под домашен арест, могат да се считат “длъжностно лице[a], упълномощено от закона да упражнява съдебна власт” по смисъла на Член 5 § 3 (виж *Асенов и други*, стр. 2298-99, §§ 144-50; *Николова*, §§ 49-53; и *Вачев*, §§ 63-65, всички цитирани по-горе).

69. Настоящият случай също така се отнася до досъдебно задържане и домашен арест, наложени преди 1 януари 2000. Досъдебното задържане на жалбоподателя е било разпоредено от следовател и потвърдено от прокурор (виж параграф 32 по-горе) съгласно действащите тогава разпоредби на НПК. Последващият домашен арест също бил разпореден от прокурор (виж параграф 39 по-горе). Нито следователят, нито прокурорът са независими и безпристрастни в достатъчна степен за целите на Член 5 § 3 с оглед на

практическата роля, която те имат в следствието и обвинението, и потенциалното участие на прокурора като страна в наказателното съдопроизводство (виж параграф 48 по-горе). Съдът се позовава на анализа на релевантното вътрешно право, съдържащ се в неговото решение по делото на *Николова* (цитирана по-горе, §§ 28, 29 и 49-53).

70. Следователно, налице е нарушение на правото на жалбоподателя да бъде изправен пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона да упражнява съдебна власт по смисъла на Член 5 § 3 от Конвенцията.

2. Твърдяно нарушение на правото на гледане на делото в разумен срок или на освобождаване в очакване на процеса, гарантирано от Член 5 § 3 от Конвенцията

71. Жалбоподателят твърди, че властите не са взели предвид важни фактори, които били в подкрепа на освобождаването му докато са се позовали на установената със закон презумпция, че лице, обвинено в извършване на “тежко умишлено престъпление”, трябва да остане под арест. Те не са обмисляли възможността за други, по-леки мерки, с които биха могли да се постигнат същите цели. Лишаването му от свобода действително е ограничавало неговия живот, дори по времето, през което е бил под домашен арест. И накрая, властите не са показали нужното усърдие при воденето на производството срещу него.

72. Правителството твърди, че жалбоподателят е бил обвинен в тежки престъпления и че лишаването му от свобода е било необходимо и не е било прекомерно като продължителност. Повечето от следствените действия са били извършени преди той да заведе жалбата си в Съда. Един внимателен прочит на исканията му за освобождаване показва, че той не се е позовал на никаква промяна на релевантните обстоятелства; следователно, отхвърлянето на тези искания е било логично. Всеки път когато компетентните власти са отхвърляли такива искове, те са вземали предвид опасността жалбоподателят да се укрие, да препятства следствието и да извърши друго престъпление. Като председател на борда той е щял да има възможността, ако бъде освободен, да унищожи документи. Освен това, преди арестуването му за втори път жалбоподателят не е платил гаранцията си и се е укрил за три месеца. В обобщение, Правителството е на мнение, че лишаването на жалбоподателя от свобода е напълно оправдано, отчетено е незначителното на задължението му да си сътрудничи с властите. Освен това, домашният арест на жалбоподателя е бил де факто фиктивен, защото властите, отговорни за контрола на спазването му са били в Бургас, докато той е бил в София за медицинско лечение. От края на 1996 жалбоподателят е имал възможността да напуска и променя местопребиваването си без какъвто и да е контрол.

73. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е арестуван на 5 юли 1996. На 2 октомври 1996 лишаването му от свобода е приело формата на домашен арест, който е продължил до 3 юли 2003 (виж параграфи 34, 39 и 43 по-горе). Съдът вече се е произнасял, че домашният арест представлява лишаване от свобода по смисъла на Член 5 (виж *Mancini*, § 17; *Вачев*, §§ 64 и 70; и *Николова (No. 2)*, §§ 60 и 74, всички цитирани по-горе). Освен това, той не може да подкрепи довода на Правителството, че домашният арест на жалбоподателя де факто не се равнява на ограничителна мярка, защото властите, отговорни за контрола на спазването му са бил далеч, което му позволявало да го нарушава безнаказано. За да се произнесе по лишаването от свобода на едно лице, Съдът трябва да разгледа конкретните обстоятелства на режима, на който тя или той е бил подложен, както като от правна, така и от фактическа гледна точка (виж *Ashingdane v. the United Kingdom*, решение от 28 май 1985, серия А по. 93, стр. 14, § 24 и стр. 20, § 42; и *Weeks v. the United Kingdom*, решение от 2 март 1987, серия А по. 114, стр. 22, § 40). Така, по едно дело относно задържане на невменяемо лице, Съдът е бил на мнение, че обстоятелствата, че тя се е укрила и е освободена условно не оказват влияние върху приложимостта на Член 5 § 4, тъй като тя все пак е била задържана по закон (виж *Van der Leer v. the Netherlands*, решение от 21 февруари 1990, серия А по. 170-А, стр. 14, § 35). По същия начин, в неотдавнашно дело относно задържането на лице, заразено със СПИН, Съдът не се е усъмнил, че Член 5 § 1 е приложим за цялостната продължителност, независимо от факта, че лицето е бягало няколко пъти и че всъщност е прекарал в ареста много по-малко време (виж *Enhorn v. Sweden*, по. 56529/00, §§ 32 *in fine*, 33, 47 и 55, ЕСПЧ 2005-...). По същата причина в процесното дело фактът, че жалбоподателя е имал възможността да нарушава домашния си арест не може да доведе до заключението, че същият не попада в обхвата на Член 5 § 3.

74. Обаче, Съдът отбелязва, че на 1 януари 2000 законовите разпоредби, приложими към домашния арест са изменени и от тази дата жалбоподателят е имал възможност да оспорва домашния си арест пред съд (виж параграф 50 по-горе). Жалбоподателят не се е възползвал от тази възможност. При тези обстоятелства Съдът е на мнение, както допуска и жалбоподателя, че не е длъжен да се произнесе по неговото лишаване от свобода след януари 2000. Съответно, той ще разгледа единствено лишаването от свобода преди тази дата (виж, *mutatis mutandis*, *Бойчинов срещу България* (реш.), по. 35220/97, 20 април 1999).

75. Така периодът, който следва да се разгледа е три години и почти шест месеца.

76. Продължаването на разумно подозрение, че арестуваното лице е извършило престъпление, е условие *sine qua non* за законността на

продължилото задържане, но след определен период от време, то вече не е достатъчно. В такива случаи Съдът трябва да установи дали другите основания, представени от властите, са продължили да оправдават лишаването от свобода. Когато такива основания са релевантни и достатъчни, Съдът също трябва да установи дали компетентните власти са показали специално усърдие при воденето на производството (виж сред другите власти, *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, §§ 152-53, ЕСПЧ 2000-IV).

77. Съдът не вижда основание да се усъмни, че задържането под стража на жалбоподателя и последвалия домашен арест са основани на разумно подозрение, че той е извършил едно или повече престъпления. Жалбоподателят е лишен от свобода на основание на подозрение, че е присвоил средства и не е управлявал правилно поверените му активи, извършвал е банкови сделки без да притежава необходимото разрешително и е злоупотребил с властта си.

78. Относно другите основания за продължителното лишаване от свобода Съдът отбелязва, че то е било в две различни форми-задържане под стража между 5 юли и 2 октомври 1996 и домашен арест между последната дата и 1 януари 2000- края на разглеждания период.

79. Относно задържането в очакване на процеса Съдът отбелязва, че по делото "*Илийков срещу България*", той е забелязал, че по време на въпросния период властите са прилагали право и практика, установяващи презумпцията, че задържането в очакване на процеса винаги е задължително в случаи, когато обвиненията са относно "тежко умишлено престъпление" по смисъла на вътрешното право. Презумпцията е единствено опровержима в изключителни обстоятелства, когато е изключена дори хипотетична опасност от укриване, извършване на ново престъпление или съглашателство, поради тежко заболяване или други изключителни фактори. Освен това задължение на задържаното лице е да докаже наличието на такива изключителни обстоятелства и ако не направи това той или тя трябва да остане под арест в очакване на процеса по време на цялото производство. Горният принцип е основан на Член 152 §§ 1 и 2 от НПК, в редакцията му към процесното време, и практиката на Върховния съд на този етап (виж *Илийков срещу България*, no. 33977/96, §§ 79-87, 26 юли 2001).

80. По времето на досъдебното задържане на жалбоподателя тези разпоредби са били все още в сила и е преобладавала същата практика.

81. Въпреки това Съдът трябва да разгледа дали тези разпоредби и практика, които са ясно несъвместими с Член 5 § 3 от Конвенцията (*ibid.*, §§ 84-87), са прилагани фактически в този случай.

82. В тази връзка Съдът отбелязва, че в становището, което е представил отговорния за делото на жалбоподателя следовател пред

Бургаска окръжна прокуратура, тя е заявила, че задържането под стража на жалбоподателя било задължително, тъй като той е обвинен в “тежко умишлено престъпление” и няма основания да се прилага изключението, предвидено в алинея 2 на Член 152 от НПК. За да отхвърли молбата му за освобождаване, Бургаската окръжна прокуратура също така се позовава на факта, че жалбоподателят е бил обвинен в такова престъпление. Обаче, той също така привежда конкретни факти, които, според него, изискват оставянето на жалбоподателя под арест: фактът, че не уведомил следователя, отговорен за делото за промяната на адреса и че не се явил пред компетентната следствена служба на няколко дати, независимо от указанията в този смисъл (виж параграфи 35 и 36 по-горе). Следователно, Съдът е удовлетворен, че независимо от несъвършения правен режим, в настоящото дело властите са представили достатъчно основания за задържането на жалбоподателя в очакване на процеса, продължило до 2 октомври 1996 (виж, *mutatis mutandis*, *Христов срещу България*, по. 35436/97, § 104, 31 юли 2003).

83. Обаче, остава въпросът дали основанията, на които се позоват властите за задържането на жалбоподателя под стража са се прилагали с непроменена уместност и по време на произтеклия домашен арест, който е продължил значително дълго време. В тази връзка Съдът отбелязва, че не се открива информация за това и в по-късните решения на властите, които въобще не са аргументирани (виж параграф 41 по-горе) докато опасността жалбоподателят да не се яви очевидно е намалявала с течение на времето, в частност, отчитайки факта, че той старателно е уведомявал следователя, отговорен за делото за всяка промяна на адреса (*ibid.*, §§ 105-07).

84. Въпреки че може да са съществували обстоятелства, оправдаващи продължителния домашен арест на жалбоподателя, те не са споменати в решенията на органите на следствието и прокуратурата. Не е задача на Съда да установи такива факти и да заеме мястото на националните власти, които са се произнесли по лишаването на жалбоподателя от свобода. Именно те трябва да разгледат всички факти в доказателство за или против него и да ги изложат в решенията си (виж горещитирания *Илийков*, § 86, с други препратки).

85. Като отчита предходните съображения Съдът постановява, че властите не са оправдали продължителното лишаване от свобода на жалбоподателя за период от три години и почти шест месеца. Следователно, не е необходимо да се разгледа дали производството срещу жалбоподателя е било провеждано с нужното усърдие през този период.

86. Следователно, налице е нарушение на правото на жалбоподателя на гледане в разумен срок или на освобождаване преди процеса, гарантирано от Член 5 § 3 от Конвенцията.

3. *Твърдяно нарушение на Член 5 § 4 от Конвенцията*

87. Правителството не коментира съществуването на жалбата.

88. Жалбоподателят твърди, че Член 152а от НПК в редакцията му, приета през август 1997, предвижда съдебен контрол на задържането под стража, но не и на домашния арест. През релевантното време НПК не предвижда съдебен контрол на домашния арест. Едно искане за освобождаване, основано на директната приложимост на Член 5 § 4 от Конвенцията не би имало изгледи за успех с оглед на липсата на процедура за неговото разглеждане и на каквито и да е релевантни прецеденти.

89. Съдът отбелязва в началото, че при разглеждане на въпроса с изчерпването на вътрешноправните средства за защита по отношение на оплакването за твърдяна липса на съдебен контрол на домашния арест на жалбоподателя, той е постановил, че този въпрос е тясно свързан със същността на оплакването и не може да бъде отделен от него (виж горния параграф 64). Съответно, Съдът сега ще разгледа предварителното възражение на Правителството в това отношение, заедно със съществуването на оплакването.

90. За целите на анализа Съдът ще раздели оплакването на жалбоподателя на две части: първата относно недостатъчния съдебен контрол на досъдебното задържане, и вторият относно твърдяната липса на възможност да получи съдебен контрол на домашния си арест.

91. По отношение на първата част, Съдът отбелязва, че в решението си по делото на *Николова* той е констатирал, че обхватът на съдебния преглед, предоставян от българските съдилища в производство срещу досъдебното задържане, е бил недостатъчен заради начина, по който релевантните законови разпоредби са формулирани и тълкувани от Върховния съд (виж горещитираната *Николова*, §§ 59-61). Той е направил подобни заключения по ред последващи дела (виж при другите, горещитирания *Илийков*, §§ 94-100; и *Хаманов срещу България*, по. 44062/98, §§ 79-85, 8 април 2004). Обаче, Съдът подчертава, че неговата задача не е да се произнесе по правото *in abstracto*. Той по-скоро трябва да разгледа дали неговото прилагане в конкретен случай поражда нарушение на Конвенцията (виж горещитираната *Николова*, § 60). В този случай жалбоподателят не е завел дело, в което да оспори досъдебното си задържане. Следователно, неговите твърдения относно обхвата на съдебния контрол на това задържане са спекулативни. Съдът не може да гадае как би се развило производството, което жалбоподателят никога не е завеждал (виж *Белчев срещу България* (реш.), по. 39270/98, 6 февруари 2003).

92. Следователно, налице е нарушение на правата на жалбоподателя по Член 5 § 4 по отношение на периода, който е прекарал в следствения арест.

93. Относно наличието на правно средство за защита по време на последвалия домашен арест на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че в решението си по делото на *Вачев* той е постановил, че през релевантното време и до 1 януари 2000 НПК не е предвиждал съдебен преглед на домашния арест и че не е съществувала друга разпоредба на вътрешното право, която да утвърждава процедура, с която едно лице би могло да се обърне към съда за преглед на законосъобразността на неговия/нейния домашен арест. Съдът също е постановил, че макар Конвенцията да е била интегрирана в българското право и е била директно приложима в България, все още не било напълно ясно дали на теория е съществувало средство за защита, удовлетворяващо изискванията на Член 5 § 4. Във всеки случай Съдът отбелязва, че Правителството не е представило пример на съдебно решение, в което лице, поставено под домашен арест се е позовало успешно на тази разпоредба като се е обърнало към съд за неговото или нейното освобождаване. Според Съда решението на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд да отнесат разпоредбите на НПК, ръководещи досъдебното задържане към Конституционния съд като противоречащи на Член 5 от Конвенцията (виж параграф 53 по-горе) не представлява релевантен прецедент. Съдът постановява, че липсата на прецеденти показва несигурността на твърдяното средство за защита на практика. Съответно, той отхвърля възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита и заключава, че е налице нарушение на Член 5 § 4 (виж *Вачев*, цитиран по-горе, §§ 69-74). В последващо дело Съдът е констатирал нарушение на Член 5 § 4 поради същата причина (виж *Николова (No. 2)*, цитирана по-горе, §§ 74-77).

94. Съдът счита, че настоящият казус не представя съществена разлика. Макар че Правителството твърди, в допълнение на своите аргументи по *Вачев*, че жалбоподателят е можел да се позове *mutatis mutandis* на Член 152а от НПК, Съдът отбелязва, че тази разпоредба се прилага, както е видно от формулировката, към задържането под стража, а не към домашния арест (виж параграф 52 по-горе). Освен това, Правителството не е идентифицирало, и доколкото е информиран Съда, няма докладвана съдебна практика или доктринни становища в подкрепа на твърдението на Правителството. Съществуването на средството за защита, изисквано от Член 5 § 4 трябва да е достатъчно сигурно не само на теория, но и на практика и ако това не е така, то ще липсват достъпността и ефикасността, изисквани за целите на тази разпоредба (виж горещитирания *Вачев*, §§ 67, 72 и 73; и, *mutatis mutandis*, *Стоичков срещу България*, по. 9808/02, § 66, 24 март 2005).

95. Поради това, Съдът отхвърля предварителното възражение на Правителството по отношение на Член 5 § 4 от Конвенцията и постановява, че е налице нарушение на тази разпоредба по отношение на срока, прекаран от жалбоподателя под домашен арест преди 1 януари 2000.

96. Тъй като жалбоподателят е ограничил оплакването си до периода преди 1 януари 2000 и не е използвал съдебното средство за защита по отношение на домашния арест, което е въведено на тази дата, не е необходимо Съдът да се произнесе в настоящото дело по адекватността на това средство за защита.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

97. Жалбоподателят се оплаква, че наказателното производство срещу него е продължило неразумно дълго. Той се позовава на Член 6 § 1 от Конвенцията, който предвижда като релевантно:

“При решаването на ... каквото и да е наказателно обвинение срещу него, всеки има право на ... гледане в разумен срок от ... съд...”

A. Допустимост

98. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията. Той също отбелязва, че не е недопустимо на други основания. Следователно, трябва да се обяви за допустимо.

B. Същество

99. Жалбоподателят твърди, че наказателното производство срещу него е останало на етап предварително следствие осем години, защото делото е забавяно и усложнявано ненужно от органите на прокуратурата. Според жалбоподателя, основната причина за тази забава била лошата координация между органите, работещи по делото, за което свидетелстват многобройните преформулировки на обвиненията срещу него и многократните връщания на делото за допълнително разследване. На съдебната фаза е натрупана допълнителна забава поради забавеното изготвяне на експертните доклади и големите промеждутъци от време между някои заседания..

100. Правителството не коментира.

101. Съдът отбелязва, че производството е открито на неконкретизирана дата в средата на 1995 г. (виж параграф 8 по-горе). Имущество, принадлежащо на жалбоподателя и неговата компания е запорирано от Районен съд-Несебър на 21 август 1995 (виж параграф 9

по-горе). Друго имущество е било запорирано на 25 август 1995 (виж параграф 10 по-горе). Жалбоподателят е обвинен на 29 август 1995 (виж параграф 11 по-горе). Така, Съдът приема, че периодът, който трябва да се разгледа започва през август 1995. Според последната информация от страните (10 май 2005) производството все още е висящо на първа инстанция пред Бургаски районен съд (виж параграф 28 по-горе). Следователно, периодът, който следва да се разгледа е поне девет години и девет месеца за предварителното разследване и за съд на една инстанция.

102. Съдът също ще прецени разумността на продължителността на производството в светлината на обстоятелствата по делото и като отчита критериите, заложиени в неговата съдебна практика, в частност, сложността на делото и поведението на жалбоподателя и релевантните власти. По последната точка, трябва също да се отчете какъв е бил интересът на жалбоподателя (виж при другите власти, *Portington v. Greece*, решение от 23 септември 1998, *Доклади на решения* 1998-VI, р. 2630, § 21; и *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, § 124, ЕСПЧ 2000-XI).

103. Съдът приема, че делото е с фактическа и правна сложност. То включва различни обвинения за извършване на банкова дейност без разрешително, престъпление по служба и безстопанственост за дълъг период от време. Трябвало е да се разпитат множество свидетели и да се изготвят два експертни доклада (виж параграфи 13, 22, 23 и 24 по-горе). Обаче, не изглежда, че цялостната продължителност на производството може да се обясни само със сложността на делото.

104. По отношение на забавите, дължащи се на жалбоподателя Съдът отбелязва, че по време на предварителното следствие той не се е явил за разпит през март 1996 и не е уведомил власите за промяната в адреса му през април 1996, на което отчасти се дължала забавата от четири месеца до ареста му на 5 юли 1996 (виж параграфи 32 и 34 по-горе). Съдът също отбелязва, че жалбоподателят е отговорен за отлагането на три заседания на съдебна фаза (виж параграфи 20, 25 и 27 по-горе). Обаче, изглежда, че първото отлагане отчасти се дължало на процедурна грешка, допусната от обвинението (виж параграф 20 по-горе) и че третото отлагане е било необходимо поради ограниченото време, през което на жалбоподателя първоначално е било разрешено да подготви защитата си след изменението на обвиненията по време на процеса (виж параграфи 26 и 27 по-горе). В светлината на представената пред Съда информация жалбоподателят не изглежда да е отговорен за която и да е друга забава.

105. По отношение на забавите, дължащи се на властите Съдът отбелязва, че предварителното следствие срещу жалбоподателя е продължило над седем години и десет месеца (виж параграфи 8 и 19 по-горе). Правителството, което не е представило аргументи относно

това оплакване- не е представило изчерпателна справка за проведените от властите през този период следствени действия, но изглежда, че през дълги периоди от време, особено след средата на 1999, по делото не е имало развитие. Също така трябва да се отбележи, че следствието и прокуратурата няколко пъти са преформулирали обвиненията срещу жалбоподателя (виж параграфи 14 и 16-18 по-горе).

106. В допълнение, на съдебна фаза са отложени пет заседания поради забавяне в изготвянето на експертния доклад, проблеми с призоваването на свидетели и изменение на обвинителния акт от прокуратурата (виж параграфи 20-24 по-горе).

107. И накрая, трябва да се отбележи, че според последната информация от страните (10 май 2005) делото все още е висящо пред първоинстанционния съд (виж параграф 28 по-горе).

108. Като отчита критериите за преценка на разумността на продължителността на производството, утвърдени в неговата съдебна практика, Съдът постановява, че продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя не отговаря на изискването за разумен срок на Член 6 § 1 от Конвенцията. Следователно, налице е нарушение на тази разпоредба.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

109. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна..”

A. Вреди

110. Жалбоподателят претендира за 112,832 евро (EUR) за неимуществени вреди. EUR 67,832 от тази сума представлява компенсация за понесеното емоционално страдание за всеки ден от лишаването му от свобода т.е. по EUR 152.50 на ден за осемдесет и девет дни, прекарани в следствения арест и EUR 45.75 на ден за хиляда сто осемдесет и шест дни под домашен арест. Остатъкът (EUR 45,000) представлява компенсация за увреденото му здраве. Той подчертава прекомерната продължителност на лишаването му от свобода и продължителността на наказателното производство срещу него като твърди, че те сериозно са разстроили семейния му живот и че са оказали негативно влияние върху възможността му да осигурява семейството си. Лишаването му от свобода също така е попречило да бъде със съпругата си, когато тя раждала. И накрая, той е трябвало да

се мести неколkokратно поради появилите се в резултат трудности да намира работа.

111. Правителството твърди, че искът е прекомерен и не съответства на отсъдените от Съда суми по предишни подобни дела.

112. Като има предвид всички обстоятелства по делото и своята съдебна практика и като решава по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя EUR 6,500 за неимуществени вреди плюс всяка една такса или данък евентуално дължими върху тази сума.

В. Разходи и разноси

113. Жалбоподателят също претендира за EUR 1,680 за четиридесет и два часа правна работа по производството пред Съда при часова ставка от EUR 40. Той представя споразумение между него и неговия адвокат и разбивка на отработените часове.

114. Правителството не коментира.

115. Според съдебната практика на Съда жалбоподателят има право на възстановяване на разходите и разноските само, ако е доказано, че те са понесени фактически и по необходимост и са в разумно количество. В настоящото дело като отчита информацията, с която разполага и горните критерии Съдът намира за разумно да присъди сумата от EUR 1,500, покриваща разходите по тази глава плюс всеки един данък или такса, евентуално дължими върху тази сума.

С. Лихва за просрочване

116. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да се базира на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Решава* да присъедини към същността въпроса относно изчерпването на вътрешноправните средства за защита по отношение на оплакването на жалбоподателя за липса на съдебен преглед на домашния арест;
2. *Обявява* жалбата за допустима;

3. *Установява* нарушение на Член 5 § 3 от Конвенцията в това, че след ареста от 5 юли 1996 жалбоподателят не е изправен пред съдия или друго съдебно длъжностно лице;
4. *Установява* нарушение на Член 5 § 3 на Конвенцията в това, че лишаването на жалбоподателя от свобода между 5 юли 1995 и 1 януари 2000 не е било основателно и е било с прекомерна продължителност;
5. *Постановява*, че не е налице нарушение на правата на жалбоподателя по Член 5 § 4 по отношение на периода, който е прекарал в следствения арест;
6. *Отхвърля* предварителното възражение на Правителството по отношение на оплакването на жалбоподателя на основание Член 5 § 4 относно неналичието на съдебен преглед на домашния му арест и *установява* нарушение на тази разпоредба;
7. *Установява* нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията поради продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя;
8. *Отсъжда*
 - (а) че ответната държава следва да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата на влизане на това окончателно решение в сила, съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които да се конвертират в български лева по курса към деня на разплащането:
 - (i) EUR 6,500 (шест хиляди и петстотин евро) за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 1,500 (хиляда и петстотин евро) за разходи и разноси;
 - (iii) евентуални данъци и такси върху посочените по-горе суми;
 - (б) че от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумите при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;
9. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски и известно писмено на 30 март 2006г., в съответствие с Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сантяго КУЕСАДА
Заместник секретар

Христос РОЗАКИС
Председател